



## **Назар Войтович**

**02 червня 1996р. - 20 лютого 2014р.**

**Його всі називали мрійливим Назарчиком...**

*У Назара світла душа була.*

*Його всі знали, як дитину-янгола*

Василь Оверко, директор Травневської школи

Усміхнений світловолосий хлопчик взяв аркуш паперу й сів до столу. На мить замислився, дивлячись у вікно. Його веснянкувате обличчя було майже дитячим, а мрійливий погляд – дорослим і зосередженим. Здавалось, у цей час, він знаходився десь далеко поза кімнатою, пильно вдивляючись в далечінь.

Назар, ніби гортаючи століття назад, полинув в історичне минуле України. Його думки досягли часів козацтва, і через деякий час, дійсно, він уявно побачив козаків.

Вони, мов вітер, пронеслися на конях із шаблями та прапорами. На якусь мить він і сам понісся за ними спочатку думками, а потім відчув, що вже наздоганяє загін славних козаків. Назарко посміхався - він був у захваті. Все єство хлопця наповнилось силою й молодечою завзятістю... Ось козак, який скакав попереду на вороному коні, повернув суворе обличчя й пильно подивився в його очі. Назар, нашттовхнувшись на гострий погляд мужнього воїна, здригнувся - й прийшов до тями. «Знову начитався Юрія Горліса-Горського», - подумав про себе і розсміявся.

Мрії не раз заносили його далеко в минувшину, навіть у Середньовіччя, в якому хлопець відчував себе впевнено, бо багато знав про цей період історії. Обличчя ..... вкрилося густим рум'янцем. Він ніби засоромився своїх мрій і фантазій.

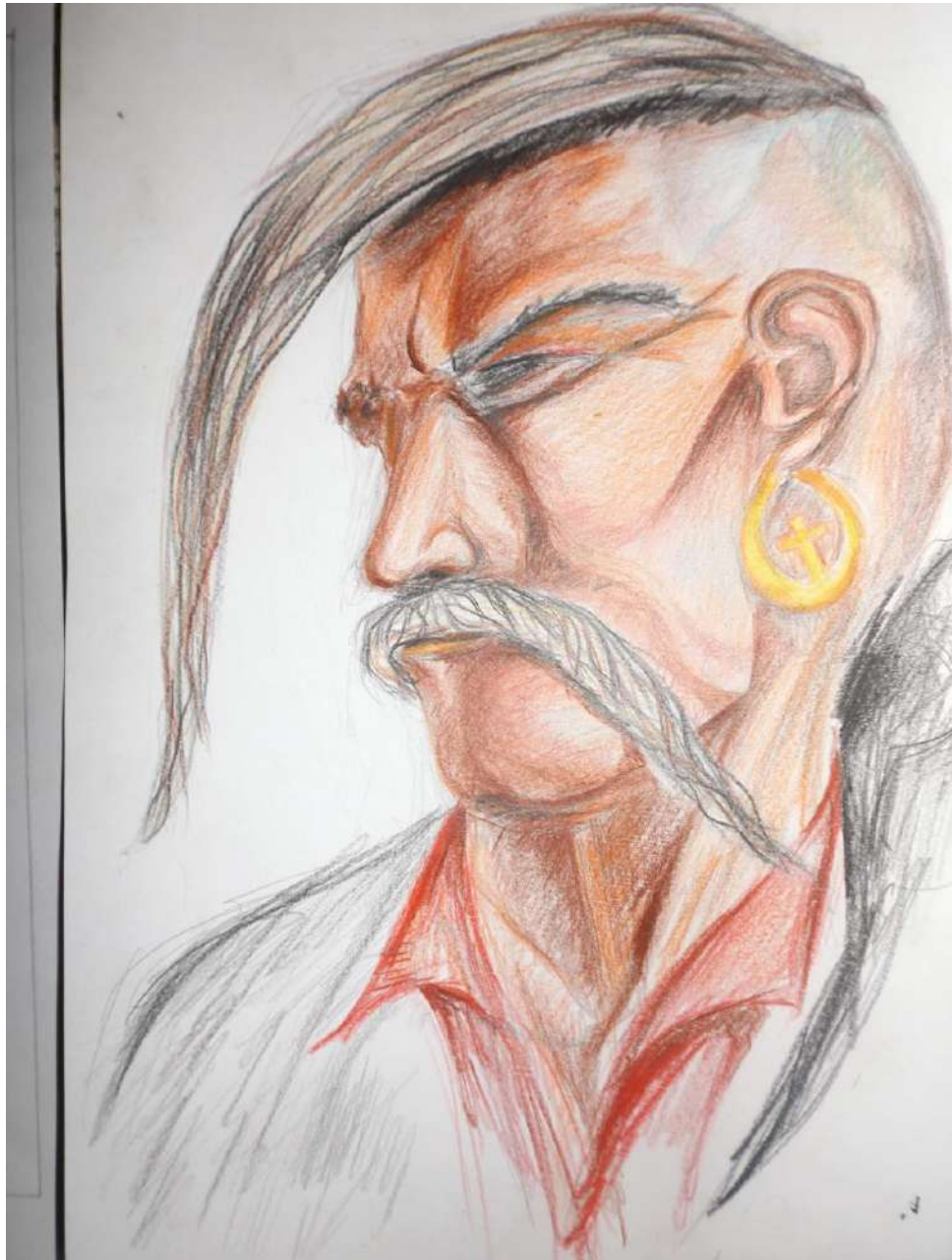
А потім швидко взявся за малювання. З-під штрихів почав проявлятися образ того козака, який так вразив його у видінні. Дивно, але за коротку мить він устиг розгледіти його міцну статуру, широкі скули, сиві вуса, довгого чуба й навіть - сережку в вусі...

Штрих за штрихом, - і робота готова. Назарко був задоволений. Козак вийшов гарним і дуже схожим на того, якого він нещодавно наздоганяв у своїй уяві.

Коли в нього з'явилася любов до малювання, він вже й не пам'ятає. Інколи Назару здавалося, що він з нею вже народився. Малювати для нього – то самовиражатися, передавати свої думки, емоції, стан душі... «Він дуже любив малювати. Я категорично був проти, щоб він ішов вчитися на дизайнера, але він не послухався», — розповів батько Назара. Пізніше Юрій Петрович зрозумів вибір сина і поважав його.

Тоді до трагедії в родині залишалось цілих три роки... Назар залюбки навчався на третьому курсі в Тернопільському кооперативному коледжі на відділенні дизайну. Він продовжував обожнювати живопис. Усі роботи юнака мали українську тематику та передавали національний дух. Юнак любив зображати на них символи держави, особливо калину та тризуб. Серед портретів – особливо любив малювати славних козаків.

І не лише на папері. Назар також захоплювався оздобленням мозаїкою. Будуючи з батьком хату, власноруч прикрасив її, виклавши мозаїку з зображенням давнього поетичного символу українців – червоної калини.



Іншим захопленням хлопця була історія. Він знав усі історичні дати, пов'язані з Україною, як героїчні, так і трагічні. За словами батька - Юрія Петровича, Назар весь час йому розповідав про історичні події, прив'язані до конкретних дат.

- Тату, а ти знаєш, що було сто років тому саме в цей день? – запитував син.

Батько не встигав навіть сказати «Так чи ні».

- То я розповім тобі!- з захопленням говорив Назар.

І залюбки починав вести просвітницьку роботу. Розповідав завжди цікаво і з любов'ю, ніби сам був учасником тих подій.

Минуле держави для юнака – було майданчиком для детального дослідження. Він порівнював погляди різних істориків на ту чи іншу подію і мав своє власне бачення історичного дійства. Назар любив збирати старовинні речі, які знаходив під час численних походів, цікавився їх історією та описував знахідки. Він багато читав. Остання книжка, яку Назарчикові не судилося дочитати, - «Холодний Яр» Юрія Горліса-Горського, вона так і лишилась із закладкою на 20-ій сторінці. Холодноярський вислів «Воля України або смерть» справив на юнака неймовірне враження й мав своє трагічне продовження на столичному Майдані під час революції Гідності.

Того зимового дня, 19 лютого 2014 року, він був на заняттях у коледжі. Ввечері пішов на площу, де збиралися чоловіки Тернопільщини, щоб їхати до Києва на підмогу учасникам протестів. Назар лише хотів передати на столичний Майдан теплі речі троюрідному братові та знайомим. Але в останню мить, коли побачив, що є вільне місце, став на підніжку автобуса й поїхав разом із усіма. Це була його остання подорож у житті... Але цього тоді ніхто ще не знав.

- Тату, я виїхав разом із іншими тернополянами на Майдан, - зателефонував батькові.

- Сину, куди тобі їхати? Ти ж неповнолітній, а там таке робиться! Нікуди не ходи, де стріляють. Будь обережним! – благав тато, розуміючи, що повернути сина назад вже не в силі.

- Не хвилюйтеся, тату, я буду стояти під сценою, - запевнив Назарчик.

Це була його перша й остання поїздка до революційного Києва. І розмова сина з батьком теж була останньою. Наступного дня вони з дружиною телефонували Назарчикові, але на дзвінок через тривалий час відповіла волонтерка. Сказала мамі, що хлопець загинув...

Сімнадцятирічний Назар прибув на Майдан 20 лютого 2014р. приблизно о шостій ранку. Спочатку Назар розшукав палатку брата Олега. Трохи поговорили,

попили чаю... На Інститутській стріляли. Події розвивалися надто стрімко. Вслід за львів'янами тернополяни теж влилися в революційні маси протестуючого скривавленого Майдану. Багато людей, в тому числі Назар із друзями, піднялися до Жовтневого палацу й почали пробиратися над Інститутською до верхньої восьмої барикади. Спочатку всі новоприбулі трималися разом, але пізніше порозбігалися серед зруйнованих і згорілих барикад та хаосу, що панував навкруги. «Останнє, про що я говорив із Назаром, хвилин за 10 перед тим, як все почалось, про Холодноярівський прапор “Воля України, або смерть!”», який ми зустріли на Майдані, – пригадує Олег Мандзюк, троюрідний брат Назара. - Ми не сподівались, що там відбувалось те, що відбувалось – розстріл. Цинічний розстріл людей. Яюсь розгубились у перші хвилини, що робити: хто почав допомагати зносити поранених, хто барикади відновлював, хто доставляв догори матеріали для укріплень від чергового наступу. Всі розсипались, і Назара більше ніхто не бачив».

А Назарчик не встиг навіть зрозуміти обставини, що склалися на ту мить. Не було часу. Все відбувалось хаотично й водночас організовано, хоча бодай якихось командирів чи старших він не помітив. Біля трьох годин допитливий юнак перебував серед реальних революційних декорацій. В творчій уяві талановитий художник-початківець уже малював майбутні картини Української новітньої революції, пильно вдивлявся в закоптілі й посічені обличчя протестуючих, запам'ятовував безліч емоцій та фіксував їх у пам'яті для своїх майбутніх робіт...

- Оце – типажі, - думав юнак. – Які гідні люди, які прекрасні обличчя! Хоч бери і малюй зараз... - стріляли в голові думки.

Але швидко повернувся до реальності зі своїх мрій та захоплень людьми. З різних сторін волонтери, немов мурашки, виконували ту чи іншу роботу. Включився в цей процес і Назарчик. Він, як і інші, спочатку допомагав пораненим, потім переніс важкий мішок із бруківкою нагору, допоміг донести ноші чи то з убитим, чи без свідомості майданцем, після цього взяв пакети з ліками в тендітної дівчини й заніс їх до шпиталю... Час ніби зупинився. Здавалося йде зйомка історичного кіно, а він споглядає театральне дійство... Було надто шумно, різні

звуки об'єднувалися, зливаючись в один гул. Тому почути телефонний дзвінок, тим паче відповісти на нього не було ні часу, ні можливостей.

В цей час батьки, знервовані побаченим по телевізору, безкінечно по черзі телефонували синові. Вони були в розпачі. Мама божеволіла від тривалих затяжних гудків, набираючи номер знову і знову. Назар їх не чув. Він намагався зафіксувати себе на якомусь одному виді робіт, але це було неможливим. Все відбувалося стихійно й стрімко...

Як і той постріл...

Снайперська куля влучила Назаркові в обличчя і вийшла через хребет... Медики тампонували рану, а волонтери перенесли Назара до Михайлівського собору.

Весь час, поки тіло хлопця несли, дзвонив телефон, але ніхто не хотів відповідати та повідомляти рідним страшну новину. Мама божеволіла від невизначеності і важкого передчуття... А телефон байдуже посилав безжальні гудки, допоки мама не почула, що дзвінок прийнято. Вона не встигла навіть полегшено видихнути, як замість голосу Назарчика почула жіночий голос. Це була волонтерка, яка повідомила, що синочка вбито пострілом у голову.



Далі – тиша, калатання серця і поступове усвідомлення трагедії та горя, що непрохано прийшло в їх родину. Єдине, на що спромоглася, - зателефонувати чоловікові на роботу. Жінка на ту мить не відчувала тіла, лише чула серце, яке гупало, немов навіжене. А далі – провалля... Здавалося, мозок відключився, щоб урятувати матір від нервового перенапруження та шоку від почутого. Поки ще не усвідомленого до кінця.

Так одним пострілом батьки втратили єдину дитину, коледж – перспективного успішного учня, а тернопільська земля - талановитого художника й світлу патріотичну особистість.

«Хлопчик юний, русява чуприна,  
Погляд синіх очей безтурботний...  
Залишилася мама без сина –  
Наймолодший зі світлої Сотні...  
Тобі, хлопчику, жити і жити,  
Тільки лютий покликав скорботний

Й чорним фото юнацьке прошите –

Наймолодший з Геройської Сотні...», - таку посвяту Назарчикові зробила українська поетеса Вікторія Бричкова-АбуКадум.

Назарчик.

Всі, з ким мені вдалося поспілкуватися, називають його саме так. Ще кажуть: він був дитиною-Янголом... «Його образ світлий. Він мав таке ж світле волосся, очі, шкіру, аж рум'янець пробивався крізь щоки, - розповідає директор Травневської загальноосвітньої школи, в якій навчався Назарко, - Василь Оверко. - Така в нього і душа була Світла. І зовсім не було ніякої злоби. Всі його пам'ятають, як янгола», — підтвердив, напередодні всіма сказану характеристику юнака, директор школи. Він пригадав, що не пригадує за хлопцем жодних пустощів. Каже, що Назарчик завжди був спокійним, урівноваженим і напрочуд доброзичливим хлопчиком.

Якось не звично про сімнадцятирічного юнака говорити в минулому часі – «був». Так мало в нього було того життя, але так багато він устиг у ньому зробити. Народився й навчався в с. Травневе Збараського району Тернопільської області. В школі запам'ятався старанним, ініціативним учнем, який брав активну участь у спортивних і туристичних змаганнях, районних виступах екологічної агітбригади, шкільних театралізаціях, КВК, конкурсах та вікторинах... Любив слухати музику, малювати, подорожувати, творити... Назарчик цікавився історією та природознавством, носив до школи великі енциклопедії, щоб показати іншим учням. Тато пригадує, що кожного разу, як їхали до Тернополя, Назарчик говорив: «Мені треба купити ту чи іншу книгу або предметну енциклопедію». Пан Юрій зізнається, що ніколи не жалкував грошей на літературу, бо знав, що син таким чином розвивається. В свою чергу син ніколи не просив купити йому дорогого телефону, якусь приставку чи ті «круті» модні дрібниці, якими захоплювалися підлітки. Назарко любив подорожувати, їздити на екскурсії. Мріяв помандрувати в дальні країни, щоб пізнати світ. Був комунікативним і завжди знаходився в центрі всіх подій спочатку в школі, а пізніше - і в коледжі. Не зважаючи на юний вік, хлопець



завжди мислив далекоглядно. Закінчуючи 9 клас, який був водночас випускним, учні хотіли полишити по собі пам'ять. Були різні думки, що подарувати школі. А Назар запропонував у контурі тризуба посадити сосни, які ростимуть і нагадуватимуть односельцям про їх клас. Так і зробили. Після трагічної звістки про смерть юнака, влітку того ж року наступний 9-й випускний клас Травневської школи посадив у той контур ще сто саджанців сосни, як пам'ять про героїв Небесної Сотні та про наймолодшого з сотні - їх земляка Назарчика.



У коледжі та школі відкрили куточки пам'яті героя. Там зберігаються його малюнки. Навчальний заклад у селі Травневе також називається на честь хлопця. 1 червня 2014 року на школі встановили барельєф героя Небесної сотні. «Назарчик - був затятий націоналіст, – пригадує одногрупниця Катерина. - Саме патріотизм підштовхнув юнака в останню хвилину поїхати на Майдан до Києва. Не поїхати він просто не міг».

– Останній раз, коли ми його чули, це було близько сьомої вечора і він дуже спішив на автобус. Дуже спішив з гуртожитку. Йому не терпілося поїхати до Києва, навіть підготував колишню каску.... Ми його ніколи не забудемо, – розповідає інша одногрупниця – Марія..

– Чесне слово, я ніколи не бачила, що він сумував чи когось ображав. Навіть коли когось ображали, він приходив і втішав, що це не так. Він був такий затятий патріот, по історії мав дуже хороші оцінки, знався по війнах, зброї, - добре то знав все, – пригадує Катерина. Кожен говорив про хлопчика з великою повагою та ніжністю. То був день теплих спогадів друзів про Назарчика, життя якого трагічно обірвалося на столичному Майдані.



02 червня 2014 року Назару виповнилося б вісімнадцять... Але для всіх він так і залишиться назавжди сімнадцятирічним Назарчиком, наймолодшим із Небесної Сотні... І лише батьки, рідні та друзі будуть завжди в його День народження підраховувати й промовляти, скільки б йому виповнилося років. Саме цього дня до Травневого приїжджають усі, хто знав за життя Назара, та інші люди, які хочуть вклонитися дитині-героєві й підтримати його батьків.

Наближається 22 День його народження. Тому 02 червня 2018 року, в рамках проекту «Відзнака героя», до Мистецької резиденції імені Назара Войтовича приїде багато людей. Будуть відкриті додаткові зали та готель на II поверсі резиденції. Ідея проекту належить Ользі Климко. Її підтримали родини загиблих на Майдані та

громадськість. Ідея чітка і зрозуміла: кожен з Героїв Небесної Сотні був звичайною людиною, що мала свої інтереси, прагнення, мрії. Назарко, наприклад, - був молодим митцем - малював та створював чудові мозаїки, інші загиблі герої рухалися в інших напрямках: спортивному, науковому, мистецькому, педагогічному, аграрному тощо. Кожен мав свої мрії, які не встигли втілитися в життя. Новітні герої пішли на Небо, а мрії їх залишилися на землі. Тому в активістів й виникла ідея ці світлі мрії реалізувати в життя та надихнути молоде покоління держави нагородами в честь пам'яті новітніх героїв України.

Тільки спільними зусилля небайдужих громадян можна реалізувати те, про що мріяли люди на Майдані. Резиденція вже має перші паростки розвитку мистецтва. А тим часом готується чергова відзнака загиблому юнакові. ГО «Родини Героїв Небесної Сотні» у співпраці з Львівською національною академією мистецтв проведуть конкурс творчих робіт на тему: «Значення Євромайдану для становлення демократичної європейської України». Так що пам'ять живе й житиме вічно.

Коли я вчергове зателефонувала панові Юрію – батькові Назара, він саме працював у Мистецькій резиденції імені свого сина. Разом із племінником - Олегом вони штукатурили на другому поверсі, готуючи жилі кімнати для гостей-митців, які приїжджатимуть зі своїми майстер-класами для сільської молоді.



Перший поверх приміщення вже готовий. В ньому розташувалися три тематичні майстерні: «Живопис», «Тканина», «Глина».

Пам'ять Назара вшанували організацією кількох конкурсів в його рідному Травневому. Цей проект - безпрецедентний в умовах українського села. «Перед нами постане справжній креативний освітній центр. Програма мистецьких резиденцій за відкритим конкурсом надаватиме стипендії молодим талановитим митцям для перебування в установі. Художники зможуть мешкати там, створювати мистецькі проекти, робити виставки, можливо, навіть їздити в мистецькі поїздки за кордон: налагоджено контакт з організаціями у Варшаві, Ессені, Ньюкаслі, Любліні та Берліні. Є плани співпрацювати з польськими митцями. Також у резиденції відбуватимуться лекційні та мистецькі події, покликані підвищити комунікацію та культурну обізнаність мешканців села. Це буде місце як внутрішньої взаємодії громади, так і її контакту зі світом – з метою посилення громадянського суспільства через діалог, спільні соціальні проекти, навчальні практики та мистецькі проекти », - поділилася планами на майбутнє представниця «Конгресу активістів культури» пані

Людмила Ничай, що безпосередньо займається створенням резиденції. Цей проект покликаний розвивати потенціал громад та народжувати нові сенси, які стали актуальними в Україні після Майдану 2013-2014 рр. На платформі мистецької резиденції зустрінуться митці, науковці, молоді лідери та вчителі, що разом провокуватимуть розвиток малого села, підтримуючи активних громадян у їх проектах, що мають потенціал змінити становище людей. Приміщення має площу 360 квадратних метрів. Його на правах благодійності надав місцевий підприємець. Приміщення потребувало капітального ремонту й підведення каналізації. Допомагали, як кажуть, - усім світом: меценати, волонтери, батьки, студенти, небайдужі односельчани... Справа гарна й дуже важлива для розвитку креативних особистостей серед сільської молоді. Адже діти сільської місцевості мають змогу познайомитися з мистецтвом не лише українських митців, а й іноземних. Наприклад, свої роботи виставляв американський художник Ліланд Бетті.



Надзвичайно цікаві роботи художника були розміщені в art студії Мистецької резиденції. «Мав честь побувати в с. Травневе, а саме в Мистецькій резиденції ім. Назара Войтовича, на відкритті художньої виставки, яку відремонтував і оформив батько Назара - Юрій разом зі своїми друзями. Щиро вдячний організаторам - Liudmyla Nychaita Oleksandra Stopnyk, а також Юрію Войтовичу за те, що в цьому важкому сьогодні ви знаходите місце для прекрасного і створюєте прекрасне для інших», - залишив запис Роман Полікровський.

Пан Юрій, дійсно, більшу частину вільного часу віддає Мистецькій резиденції. «Помурую трохи, щось пошпаклюю... - і вже радісніше на душі стає. Бо для молоді буде добре. Якби ж то Назарчик мав таку можливість бачити видатних митців прямо в себе вдома!», - не судилося йому. – А тепер мені його мрії втілювати, і саме це дає натхнення і жити, і творити», - говорить тато. Разом із ним найчастіше працює троюрідний брат Назара – Олег, приходять інші люди допомагати, - розповідає Юрій Петрович.

Коли пан Юрій працює сам, він за роботою пригадує останні роки життя Назара. Пам'ятає як син рвався на столичний Майдан, як він, задовго до кривавих подій, дозволив Назарчику поїхати з друзями. Навіть сам зібрав йому необхідні речі... Але в коледжі задали багато роботи, і хлопець вирішив перенести поїздку на пізніше. Того пам'ятного зимового дня Назарчик зателефонував і сказав, що вже в автобусі їде до Києва. Насправді, як він дізнався опісля, син перевіряв його думку, а сам був ще на заняттях. Він хотів зрозуміти реакцію батька й потім прийняти рішення, адже думка тата для нього завжди була важливою.

Юрій Петрович завжди пишався сином. Йому подобалося, як Назарчика поважні люди називали розумником. Як син вступав з ними у діалоги, доводив свою точку зору, підкріплював її аргументами, сперечався, допоки ті визнавали, що він має рацію й добре обізнаний в історії держави. «Восени ми з Назаром ходили разом по гриби. Дорогою багато розмовляли. Він, як завжди, - про історію, а я того дня - налягав на філософські притчі. Коли повертались, заговорили про можливість людини в суспільстві, про проблеми обдарованої особистості проявитися на повну силу. Розповів синові притчу про двох жабок, що попали в молоко. Назарчик сказав, що кожна людина повинна борсатись, робити щось корисне, тоді й толк буде в державі. Інакше всі потонемо, як та перша жабка. Саме тоді батько пересвідчився, що син виріс і знає, як треба далі жити. Його батько – Петро, весь час повторював, що «діти повинні бути розумніші від своїх батьків». Назар довів правоту слів діда Петра. Юрій Петрович був спокійним за нього. Йому ніколи не було соромно за сина.

Назарчика всі любили в селі. Коли йшов вулицею й зустрічав когось чи бачив у дворі, чемно вітався:

- Слава Ісусу Хресту!
- Боже, допоможи!
- Дай Вам, Боже, здоров'я!

Люди не могли натішитися вихованим хлопчиною. Зі слів рідних, Назар був уважним слухачем. Розпитував старших про пережиті ними історичні періоди, задавав багато питань, запам'ятовував... Самоосвіта – була для нього, як кредо життя.

- Тату, хочу продовжити твою справу, піду навчатися на дизайнера в кооперативний коледж, - якимсь сказав Назарчик.
- Сину, ти такий розумний, чому не хочеш спробувати на юридичний? Це престижна професія, - закинув йому батько свою мрію.
- Ні, не хочу! Мені дизайн подобається, - сказав Назар.

І більше до цієї теми вони не поверталися. Син успішно справлявся, закінчував третій курс, залишався ще рік навчання. Всі були задоволеними. Допоки...

Допоки не той телефонний дзвінок... Після нього мама майже перестала розмовляти, поринула в себе, живе минулим і не хоче вірити, що єдиного сина вже нема. За чотири роки вона не дала жодного інтерв'ю журналістам, як ті не наполягали. Їй боляче говорити про Назарчика «був». І вона дотримується цієї думки, скільки б часу не пройшло...



- Назар, ти ж вернись! – сказала йому на прощання дівчина з сусіднього села Стриївка.
- Як вийде... - відповів схвильованій подрузі Назар, зібрав речі й поїхав.

Не вийшло повернутися, не судилося!..

Юрій Петрович сам забирає сина з Києва. Загиблі хлопці в Михайлівському лежали не на столах, а при стіні, бо не було куди їх класти. Картина була така, що поясненню не підлягає. Все в крові, все розірване... Уявити стан батька просто неможливо.

Смерть хлопчика вразила всіх. Не було людини в селі, хто б не плакав від горя, яке спіткало рідних і всіх односельців. На похованні святий отець після молитви, прощаючись із тілом, сказав прихожанам напутнє слово й теж не приховував суму за свого похресника:

- Я сьогодні стою біля труни спочилого Назара. Серце обливається кров'ю, бо ж я його хрестив. Маленькою дитиною разом з іншими хлопчиками він прибіг до



нашого храму. Одягнув той стихарець, і разом зі мною Назарко здійснював богослужіння, прислуговуючи в нашому святому храмі... Гарна людина нас покидає, йдучи в інші світи...

Плаче класний керівник, ледве вимовляючи спогади про Назарчика:

- Він був веселий і допитливий, хотів усе знати. Щоб не сталось, на його обличчі — завжди посмішка. Він мріяв мандрувати. Ми багато їздили на екскурсії. Завжди був в центрі всіх подій. Напевно, не зміг би пропустити Майдан. У школу після її закінчення приходив часто. Востаннє був на Новий рік. - Заходив у класну кімнату і пообіцяв намалювати свою картину. Але не намалював, бо так сталось, що, напевно, остання картина була написана його власною кров'ю...

- Сьогодні втрата Назарчика - не тільки біда сім'ї, чи всіх жителів Травневого. Сьогодні це трагедія всього українського народу, бо ця дитина, 17-річний юнак, в останні години свого життя, побачив війну, кров, смерть своїх побратимів, — казали люди.

Без свого найкращого товариша зникає жити його троюрідний брат Олег.

Вони були схожими зовні, мов рідні брати. А внутрішній світ був не просто схожим, а тотожним.

- Ми були близькими по духу, нам було завжди цікаво разом: багато років відбувався обмін знаннями, разом обговорювали прочитані твори, вели дискусії та мріяли про майбутнє держави, - відклавши шпателя вбік, говорить Олег – брат по батьковій лінії. – Назар був романтичним і запальним, коли це стосувалося питання патріотичних почуттів. Мені навіть нікого з ним порівняти. Такого вірного й щирого друга важко знайти...



Весь вільний час вони із батьком Назара ремонтують і оздоблюють приміщення. Ця робота приносить задоволення, бо мета її велична – увіковічити пам'ять про найкращого друга, з яким більше ніколи не зустрінеться, не поговорить...Голос хлопця дзвінкий, погляд відкритий, а в очах – проглядається пережите жакіття на скривавленому Майдані, свідком якого він став тієї зими 2014 року. Він і досі не може забути трагедії, що сколихнула тоді весь світ – убивства своїх побратимів, серед яких був його брат і друг. Єдине, де хлопець відчуває себе найближче до товариша – Мистецька резиденція. Не зважаючи на те, що вона реконструйована вже після смерті Назара, у виставкових залах присутня енергетика юнака. І не тому, що батько з братом доклали максимум зусиль для відкриття резиденції, що тут є його картини й особисті речі, а тому, що в усьому, що відбувається в трьох майстернях, відчувається дух наймолодшого з героїв Небесної Сотні.

В червні 2018 року двері мистецької резиденції знову гостинно відчинилися. ...

Впродовж двох тижнів у рідному селі Травневому тривала мистецька програма під назвою "Арт-резиденція". Шестеро молодих митців із Києва, Бахмута

і Тернополя створювали картини, інсталяції, мозаїки. Свої роботи вони представили у живописі, фотографії, графіці та виробах із мозаїки.



Після завершення їхні роботи виставили на місяць у Збараському замку. Потім їх передадуть до одного з музеїв столиці.

Рідні наймолодшого Героя Небесної Сотні Назара тішаться, що пам'ять про їхнього нащадка втілилася у мистецькому проекті під назвою "Арт-Резиденція". "Хотів бути художником. Ніколи не забував. Все пам'ятав про нас.... Я задоволена тим, що пам'ять живе", – згадує бабуся Героя Іванна Войтович.

Батько Назара Юрій зауважив, що резиденція – це продовження справи сина.

Арт-резиденція імені Назара Войтовича – це теж частина Всеукраїнського проекту зі вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні. Спочатку відбирають молодих митців, потім задають конкурсну тему і запрошують переможців приїхати до села. Людям ця ідея подобається, адже мистецтвом можна тішитися, не виїжджаючи з рідної Тернопільщини.

Резиденція - це осередок культури і мистецтва, такий собі острівець невичерпної духовності. Впевнена: Назарко був би задоволеним такою роботою... Чому був би? Він сам там є, бо вже його – юного героя уявляють і малюють інші діти, як колись він уявляв і малював героїчних козаків минулого... Деякі подовгу стоять перед його роботами, вбирають кольори й мріють намалювати свою картину.



Коли закінчуються екскурсії, і Мистецька резиденція імені Назара Войтовича закривається, - настає тиша... Це час мистецьких персонажів, історичних подій і виробів творчих рук майстрів... Життя там триває...

Хоч час плине швидко, але біль залишається таким же гострим і невтішним, як і чотири роки тому...

Батьки тихо й гідно несуть своє горе по життю. Назарчик взяв потрохи рис від тата та мами - і був схожим на обох батьків. Дуже за життя цим тішився.

А тепер їх світлий хлопчик продовжує посміхатися з фотографій, ніби просить вибачення за тугу, яку приніс у родину:

Простіть за те, що я покинув хату,  
Своїх батьків та друзів залишив...  
Мені сімнадцять, я вже виріс, тату,  
Ти ж сам сміливості мене навчив.  
І ти, пробач, матусю, я благаю!  
За те, що не вернувся я живим.  
Всі кажуть, що герої не вмирають...  
Я вічно, мамо, буду молодим!